

Facelift Meester van der Heijdgroeve te Nieuw Namen

Peter Moerdijk*

De Meester van der Heijdgroeve in Nieuw Namen wordt eind dit jaar grondig opgeknapt en voor publiek opengesteld. In de groeve zijn mariene afzettingen uit het Laat Pliocene (ca. 2,5 miljoen jaar geleden) permanent ontsloten. De groeve is een belangrijk aardkundig monument.

Van oorsprong is de Meester van der Heijdgroeve een oude zandgroeve in de Kauterheuvel bij Nieuw Namen aan de Belgische grens. De Kauterheuvel is een zogenaamde getuigenheuvel die ruim vijf meter boven het omringende vlakke polderland uitsteekt. De zandafgravingen begonnen in de 17e eeuw. Naast zand, in de streek gekend als 'rost zand' trof men ijzeroerbanks (limoniet) en een harde breccia laag aan. Deze schelpenbreccie is gebruikt als wegverharding. De afgravingen zijn tot begin jaren zestig van de vorige eeuw doorgegaan. Bovendien zijn de uitgegraven delen van de groeve vanaf 1948 met huisvuil volgestort, bedekt met grond en beplant met bomen.

In 1955 werd het gebied rond de groeve eigendom van Staatsbosbeheer en uiteindelijk kwamen aan de afgravingen en vuilstort een einde. Geruime tijd werd er niet veel

met de groeve gedaan, tot vogelwacht 'De Steltkluit' zich erover ontfermde. Na een grootscheepse schoonmaak door vrijwilligers kon een deel van het gebied op 16 april 1983 officieel geopend worden als de Meester van der Heijdgroeve. De naamgever was de plaatselijke bovenmeester (dus niet af te korten als 'mr.', wat vaak gebeurt) die als een van de eersten beseftte, dat de groeve van bijzonder belang was. Na de opening was de groeve voor publiek toegankelijk op afspraak met en onder begeleiding van beheerder Richard Bleijenberg, de man die zo betrokken en honderduit kan vertellen over de groeve, de natuur daaromheen, het Verdrongen land van Saeftinghe en nog veel meer.

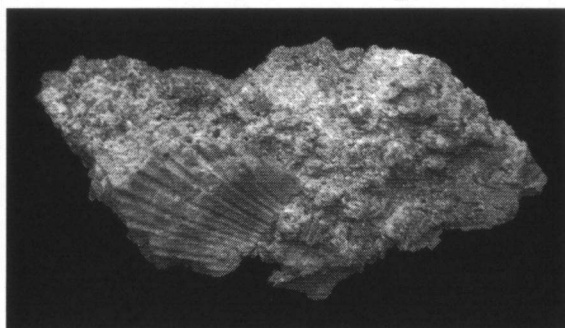
De groeve is een uitgraving van ca. 20 bij 80 meter, die zo'n vijf meter lager ligt dan het direct omringende gebied. De oostzijde van de groeve heeft een hoge steilwand, elders is een kleinere en lagere steilwand met verschillende afzettingen zichtbaar. Over de verschillende aspecten van de groeve is met het oog op de officiële opening in 1983 gerapporteerd door Arie Janssen vanuit het Rijksmuseum voor Geologie en Mineralogie. Veel informatie ontleende

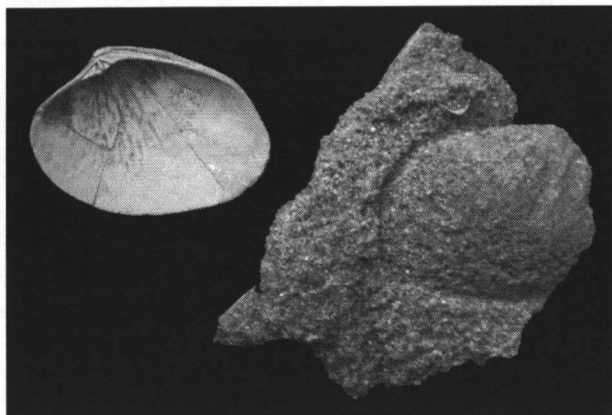


Boven: Kleppen van *Aequipecten opercularis* uit de groeve.

Links: Groevewand (anonymus).

Onder: Brok van de schelpenbreccie uit de groeve.





Links: Binnenzijde schelp *Venerupis rhomboides* forma *striatella* uit de Westerschelde.

Rechts: Inwendige afdruk van *V. rhomboides* forma *striatella* (Nyst, 1845) uit de groeve.

hij aan een bezoek aan de groeve op 5 maart van dat jaar, samen met Anton Janse, toen geologische secretaris van de WTKG. Daarbij werd ook het profiel opgenomen. De afzettingen die in de wanden van de groeve te zien zijn, zijn daar waar ze ijzerhoudend zijn, roestbruin verkleurd ('roestzand'). Ze bevatten fossiele schelpen, met name van de Wijde mantelschelp *Aequipecten opercularis* (Linné, 1758). Een interessante ontdekking van latere datum is het fossiele voorkomen van de zeeklit *Echinocardium cordatum* (Pennant, 1777) in de oude afzettingen (Jagt & De Vos, 1993). De afzettingen die in de groeve te zien zijn konden gedateerd worden als Laet Pliocéen, met een vergelijkbare ouderdom als de Kruisschans en Merksem lagenpakketten in de omgeving van Antwerpen, dat is ca. 2,5 miljoen jaar.

Staatsbosbeheer wil de groeve nu ook openstellen voor publiek zonder afspraak en begeleiding. Zij gaat de groeve daartoe verder leegmaken en vergroten. Doel is dat de groeve in de toekomst jaarlijks 15.000 - 30.000 bezoekers trekt uit Nederland en België. Wie de groeve op eigen gelegenheid bezoekt komt straks via een korte wandelroute op een loopbrug met uitkijkplateau in de groeve. Middenin de groeve wordt een gedeelte uitgegraven, waardoor een poel van optrekkend grondwater ontstaat, waarin zich allerlei leven kan ontwikkelen. Begeleidende informatie besteedt aandacht aan de historie, de natuur en - uiteraard - de geologie. De steilwanden worden tegen weer en wind beschermd met zeildoek, dat indien nodig af- c.q. weer opgerold kan worden. De bodem van de groeve blijft alleen voor groepen onder begeleiding van een gids toegankelijk. Een kleinere groeve in het bos aan de oostzijde van de groeve wordt eveneens slechts toegankelijk op afspraak en onder begeleiding.

De subsidies van in totaal 1,2 miljoen euro van de provincie Zeeland, de gemeente Hulst en uit Brussel zorgen ervoor, dat deze unieke permanente ontsluiting van het mariene Pliocéen op een passende manier voor publiek toegankelijk wordt gemaakt.

Literatuur

Jagt, J.W.M. & J.J. de Vos 1993. A note on *Echinocardium cordatum* (Pennant, 1777) (Echinoidea, Loveniidae) from the Late Pliocene of Nieuw Namen (the Netherlands). – Meded. Werkgr. Tert. Kwart. Geol., 30 (1-2): 75-79, 1 fig., 1 pl.

Janssen, A.W., 1983. Rapport betreffende het Geologisch reservaat "De Kauter" te Nieuw-Namen (Zeeuwsch-Vlaanderen, gemeente Hulst). Rapport nr. 83 Rijksmuseum voor Geologie en Mineralogie, Leiden.

*Peter Moerdijk, Kingstraat 14, 4336 LG Middelburg, tel. 011-863 84 04, e-mail: moerdijkpw@zeelandnet.nl